

Briselē, 2025. gada 17. martā
(OR. en)

7161/25

COH 19

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Dinamiskāka un stratēģiskāka kohēzijas politika: panākt pārmaiņas esošajā un nākamajā perspektīvā – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Par kohēzijas politiku atbildīgie ministri tiek aicināti Vispārējo lietu padomes sanāksmē, kas notiks 28. martā un būs veltīta kohēzijas politikai, apspriest, pamatojoties uz prezidentvalsts dokumentu, kas izklāstīts šīs piezīmes pielikumā, tēmu “Dinamiskāka un stratēģiskāka kohēzijas politika: panākt pārmaiņas esošajā un nākamajā perspektīvā”.

Informatīvs dokuments

Vispārējo lietu padomes sanāksmei, kas veltīta kohēzijas politikai

“Dinamiskāka un stratēģiskāka kohēzijas politika: panākt pārmaiņas esošajā un nākamajā perspektīvā”

Dažu pēdējo mēnešu laikā notiek arvien intensīvākas diskusijas par nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) un tajā ietvertās kohēzijas politikas turpmāko veidolu. Diskusiju saturu nosaka visas attiecīgās ieinteresētās personas, kas pārstāv Eiropas Komisiju, dalībvalstis, vietējās un reģionālās pašvaldības, citas ES iestādes, kā arī akadēmiskās un nevalstiskās organizācijas¹. Galvenie secinājumi, kas līdz šim gūti diskusijās, apliecina, ka nākamajā DFS nevar izmantot ierasto pieeju. Tomēr attiecībā uz detalizētākiem risinājumiem ir iespējamas dažādas pieejas, tādēļ ir nepieciešams apspriest praktiskus risinājumus un panākt par tiem konsensu.

¹ Cita starpā: Padomes secinājumi par kohēzijas politiku; par kohēzijas politiku atbildīgo ministru kopīgā deklarācija, ko parakstījušas 11 dalībvalstis (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL) un kas pieņemta 2024. gada maijā Prāgā; Augsta līmeņa darba grupas kohēzijas politikas nākotnes jautājumos ziņojums; 9. ziņojums par kohēziju un 2024. gada jūnijā pieņemtie Padomes secinājumi; Enriko Letas (*Enrico Letta*) ziņojums “*Much More Than A Market*” (Daudz vairāk nekā tirgus); Padomes secinājumi par kohēzijas politikas nākotni.

Eiropas Komisija ierosināja galveno ES mērķu un prioritāšu kopumu turpmākajiem gadiem ². **Tas ietver arī nepieciešamību drosmīgi rīkoties, lai nodrošinātu ilgtspējīgu labklājību, konkurētspēju, demokrātiju, drošību, aizsardzību un noturību, vienlaikus aizsargājot ES vērtības.** Kā viens no galvenajiem ES mērķiem tika norādīta **konkurētspēja**, uzsverot, ka tā **būs Eiropas Komisijas mandāta vissvarīgākais aspekts.** Viens no Eiropas konkurētspējas stūrakmeņiem ir tās iedzīvotāji, tādēļ ir ārkārtīgi svarīgi **veicināt prasmes un kvalitatīvas darbvietas.** Turklāt mainīgās ģeopolitiskās situācijas kontekstā arī **Eiropas aizsardzība** ir kļuvusi svarīgāka, kā nesen apstiprināja Eiropadome ³. Komisija norādīja, kā iespējams rīkoties, lai vienkāršotu un mazinātu administratīvo slogu, veicinātu ātru un elastīgu politikas īstenošanu un efektīvāk koordinētu politiku ES un valstu līmenī. ES tiesiskais regulējums ir jāpārskata un jāpielāgo, lai tas labāk atbilstu pilsoņu un uzņēmumu vajadzībām, kā arī, lai varētu ātri un efektīvi izmantot ES līdzekļus.

² Eiropas Komisija, 2025. gads, *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: ES Konkurētspējas kompass*, COM(2025) 30 final; *Komisijas darba programma 2025. gadam: "Kopā uz priekšu: drosmīgāka, vienkāršāka, ātrāka Savienība"*, COM(2025) 45 final; Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – *"Vienkāršāka un ātrāka Eiropa: paziņojums par īstenošanu un vienkāršošanu"*, COM(2025) 47 final; Eiropas Komisijas priekšsēdētājas Ursulas fon der Leienas (*Ursula von der Leyen*) vēstule, 2025. gada 4. marts, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684, *"Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The Union of Skills"* (Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: prasmju savienība), COM(2025) 90 final.

³ Eiropadomes secinājumi par Eiropas aizsardzību, 2025. gada 6. marts.

2025. gada februārī publicētajā paziņojumā “Ceļā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu”⁴ norādīts, ka nākamajā ES budžetā galvenā uzmanība būtu jāpievērš kopīgām problēmām, kurās izdevumi Eiropas līmenī sniedz vislielāko pievienoto vērtību. Paziņojumā ir nepārprotami uzsvērts, ka *“rezultāti ES prioritāšu jomā ir jāpanāk kopā ar dalībvalstīm un to reģioniem, kas uz vietas nosaka daudzu ES investīciju īstenošanas veidu, un ar ES budžetu ir jāatbalsta un jāstimulē to rīcība”*. Lai uzlabotu īstenošanas efektivitāti un ātrumu, kā iespējama risinājums ir izcelta uz sniegumu balstītas pieejas stingrāka īstenošana.

Tajā pašā dokumentā Eiropas Komisija ierosina arī jaunu pieeju mūsdienīgam ES budžetam, kura centrālais elements cita starpā būtu: **“plāns katrai valstij ar svarīgām reformām un investīcijām, galveno uzmanību pievēršot mūsu kopīgajām prioritātēm, tostarp ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšanai”**. Komisija norādīja, ka *“partnerībā ar valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ir jāizstrādā un jāīsteno pastiprināta kohēzijas un izaugsmes politika, kuras centrā ir reģioni”*, tomēr ir nepieciešams papildu paskaidrojums par to, kā šo pieeju praktiski īstenot.

Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu šāds plāns varētu nodrošināt iespējas uzlabot ES un valstu politikas savstarpējo koordināciju, gādāt par to savstarpēju sinerģiju un veicināt strukturālas pārmaiņas (dalībvalstīs un reģionos) ar noteikumu, ka šis plāns ir saistīts ar īstenošanas noteikumu unifikāciju un vienkāršošanu. Tomēr trūkst skaidrības par priekšlikumā paredzēto reformu un investīciju iekļaušanu valstu plānos, īpaši saistībā ar gūto pieredzi, īstenojot atveseļošanas un noturības plānos paredzētās reformas, un pastāv grūtības, ko rada pienācīgas reģionu lomas noteikšana šajā modelī. Neskaidra ir arī šīs jaunās pieejas iespējamā ietekme uz reģionālajām atšķirībām vienā valstī un vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi, kas var radīt bažas par universāla risinājuma īstenošanu. Tādēļ dalībvalstīm ir jāapsver un jāapspiež tas, kā īstenot kohēzijas politiku finanšu plānā pēc 2027. gada, it īpaši ņemot vērā Komisijas priekšlikumus saistībā ar ES prioritātēm, nodrošināšanas veidu un kohēzijas politikas pozīciju šajos priekšlikumos.

⁴ *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: “Ceļā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu”, COM(2025) 46 final.*

Tā kā tiek intensīvāk apsvērtas iespējas, kā saskaņot rīcību un politiku ar Komisijas ierosinātajām jaunajām ES prioritātēm, **šķiet lietderīgi pašreizējās kohēzijas politikas programmu vidusposma novērtēšanas ietvaros arī modernizēt kohēzijas politiku, kas jau ir ietverta esošajā DFS.** Lai esošo kohēzijas politiku varētu pielāgot kopīgajiem uzdevumiem, būtu jāiesaistās visām attiecīgajām ieinteresētajām personām ES, valstu un reģionu līmenī, palīdzot pārorientēt un paātrināt rezultātu īstenošanu un nodrošināšanu saskaņā ar kohēzijas politiku.

Šajā sakarā Komisija norādīja, ka **pašreizējā kohēzijas politikas programmu vidusposma novērtēšana** varētu nodrošināt labu iespēju saskaņot kohēzijas politiku ar jaunām vajadzībām un ES prioritātēm, jo īpaši ar mērķi veicināt ES konkurētspēju un noturību, stiprināt drošību un vienkāršot procedūras. Tajā pašā laikā tiek izcelta nepieciešamība panākt progresu attiecībā uz galvenajām ES iniciatīvām, piemēram, piekļuvi cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem mājokļiem vai ES aizsardzības spēju stiprināšanu ⁵. Pašreizējo kohēzijas politikas vidusposma novērtēšanu varētu izmantot arī kā iespēju apsvērt papildu pasākumus, iespējas un stimulus aizsardzības nolūkiem ⁶, tostarp ne tikai divējāda lietojuma infrastruktūru, bet arī pilnībā militāriem nolūkiem paredzētu infrastruktūru. Tādēļ **ir jāapsver veidi, kā īstenot kohēzijas mērķi, vienlaikus risinot pamata problēmas, piemēram, nepieciešamību īstermiņā un ilgtermiņā stiprināt konkurētspēju, noturību, drošību un aizsardzību ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī.**

⁵ Cita starpā: priekšsēdētājas izpildvietnieka Rafaēles Fito (*Raffaele Fitto*) runa konferencē “*The European Way of Growth: A Growth Policy for a Secure, Resilient and Globally Competitive Europe*” (Eiropeskā izaugsme: izaugsmes politika drošai, noturīgai un globāli konkurētspējīgai Eiropai), priekšsēdētājas izpildvietnieka Rafaēles Fito (*Raffaele Fitto*) runa par kohēzijas politiku Eiropas Parlamenta Reģionālās attīstības komitejā (*REGI*), Eiropas Komisija, 2025. gads, Eiropas Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas (*Ursula von der Leyen*) vēstule, 2025. gada 4. marts, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684.

⁶ Eiropadomes secinājumi par Eiropas aizsardzību, 2025. gada 6. marts.

Diskusijas, kas notiks par kohēzijas politiku atbildīgo ministru oficiālās sanāksmes laikā, mērķis ir izpētīt dažādus veidus, kā uzlabot kohēzijas politiku. Nav šaubu par to, ka nākamajai kohēzijas politikai būtu jāattīstās un jākļūst ciešāk saskaņotai ar kopīgajām ES prioritātēm. Tomēr tajā pašā laikā ir nepieciešams saglabāt un vēl vairāk stiprināt tās galveno mērķi: panākt sociālo, ekonomisko un teritoriālo kohēziju.

Lai virzītu diskusiju Vispārējo lietu padomes sanāksmē kohēzijas formātā, prezidentvalsts Polija aicina ministrus paust savu viedokli par turpmāk minētajiem jautājumiem. Šos jautājumus izskatīs vienā apaļā galda sanāksmē. Uzstāšanās nedrīkst pārsniegt 4 minūtes.

1. Kā būtu jāīsteno Līgumā noteiktie kohēzijas politikas mērķi un jāveicina daudzlīmeņu pārvaldība ES politikas jaunajā struktūrā pēc 2027. gada? Kā kohēzijas politika būtu jāplāno katrai valstij ierosinātajā plānā, ieskaitot reformas un investīcijas valsts un vietējā līmenī?
2. Ņemot vērā Komisijas pieeju un Eiropadomes secinājumus, kā pašreizējā finanšu plānā būtu jāpielāgo kohēzijas politika, lai efektīvi reaģētu uz jaunām prioritātēm un vajadzībām?